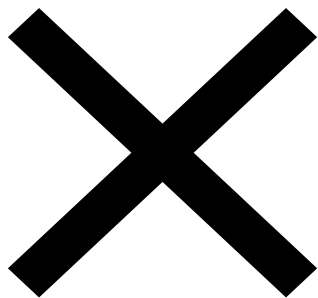

STAREA LUMII DESPRE VIZIUNE

Ce este de făcut pentru a restabili viziunile? Așa cum am mai arătat în alt loc, înainte de orice ar trebui revigorat dictonul „unde este cunoaștere este putere” - putere de a vedea mai devreme și mai departe, de a sesiza cauze și premise și de a decide riguros și înțelept. Apoi, este nevoie de câteva lucruri pe care cultura neopozitivistă și funcționalistă ce a acaparat terenul cu câteva decenii în urmă le-a desconsiderat. Este vorba, cum arăta cu decenii în urmă Wright Mills, de „imaginație sociologică” pentru a înțelege societatea și domeniile ei. Numai această imaginație permite saltul de la cunoaștere sectorială, la captarea cognitivă a ansamblului. Mereu se confirmă ceea ce spunea Husserl - cunoașterea redusă la fapte dă oameni ai faptelor, care ignoră ceea ce este dincolo de acestea.

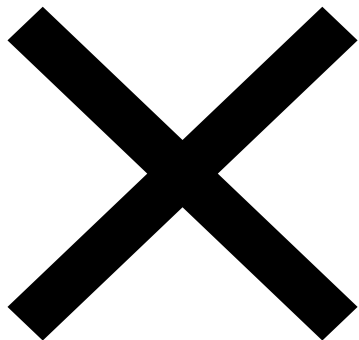
Este vorba, apoi, de „sensibilitate socială”, fără de care și generalizările empirice și propozițiile funcționalismului rămân descărnate și se infirmă repede de realități în care trăiesc oameni vii, activi, inovativi. Este vorba de „neliniște etică”, care este propulsoarea căutării continue a locului convenabil oamenilor într-o lume a cărei complexitate sfidează mereu cunoașterea. Este vorba, în sfârșit, de „interogarea filosofică” capabilă să dezvăluie ceea ce este dincolo de experiență și de orizonturile prezentului.

Doar cu astfel de mijloace - cunoaștere, imaginație sociologică, sensibilitate socială, neliniște etică, interogare filosofică - se ajunge mai sus, oricum dincolo de percepții, abordări, idei, concepții, la viziuni. Se ajunge pe podișul înalt de pe care se vede de fapt mai departe, în orice direcție. Unde nu-i viziune nu este speranță, spunea cineva. Se poate doar completa: unde nu-i speranță nu este nici soluție!

Viziunile nu se elaborează ca jocuri intelectuale sau din simple impulsuri. Ele presupun condiții obiective și subiective necesare și suficiente. Prima dintre toate condițiile obiective este „deschiderea problemelor”. Care sunt cel puțin marile complexe de probleme care fac necesară o nouă viziune, de pildă în relațiile internaționale? În ce constă pragul peste care nu se poate păși fără o nouă viziune? Prima dintre condițiile subiective ale viziunii este anvergura personalității. De cine este nevoie astăzi?

Cu privire la prima întrebare, nu se pot trece sub tăcere marile provocări. Economia de piață are nevoie de un complement, spre a evita crizele. Globalizarea necesită o corectură, spre a preveni alunecarea în pierderi masive de joburi. Democrația redusă la alegeri libere nu mai face diferența suficientă. Neoliberalismul ca viziune nu mai dă rezultate. Supraputerile se expun la riscuri de securitate dacă nu intră la un acord comercial și militar, cel puțin. Lumea are nevoie de o nouă ordine. Cu privire la a doua întrebare este de menționat că gânditorii sunt aceia care elaborează tehnic vorbind viziuni. Pe lume sunt cititori de cărți, comentatori, cercetători, teoreticieni, dar abia gânditorii fac saltul la viziuni. Nu este gânditor acela care nu încadrează cunoștințele, conceptele,

teoriile, concepțiile într-o viziune ce poate fi convertită în acțiuni. Mulți „șefi” au păreri, „managerii” au cunoștințe și competențe, „liderii” au concepții, dar abia „oamenii de stat” au viziuni articulate despre organizări și contexte, iar „gânditorii” sunt aceia care le pot elabora. Nu este om de stat acela care nu poate converti viziunea în instituții funcționale - după ce înțelege efectiv chestiuni de economie, drept, sociologie, filosofie, chiar dacă nu este licențiat în așa ceva. Nu toți oamenii elaborează viziuni.

Nici nu se pot elabora tot timpul noi viziuni, chiar dacă creația în materie nu poate fi vreodată îngrădită. Cei mai mulți oameni se mulțumesc să preia sugestii din jur. Alții ajung să aibă viziune, dar nu concurează pe terenul organizării de stat. Alții sunt preocupați de treburile publice, dar nu pot să convertească idei în acțiuni.

Mai sunt și dintre aceia care au viziune, știu să facă acea convertire, dar împrejurările nu îi avantajează. Aceste delimitări contrazic multe clișee despre ocupanții funcțiilor publice în domeniul relațiilor internaționale. Mă refer doar la una ce ține nemijlocit de tema acestei cărți. Bunăoară, la noi se crede că „diplomatul” este cel abil să se descurce, să smulgă ceva, să obțină șmecherește ceva de la cineva. Este destul să observăm ce a ieșit din asemenea „diplomați”. A ieșit o țară cu investiții mediocre, ocolită de rutele europene, care importă copios bunuri banale și trece ca una ciudată. În alte țări, diplomatul este de obicei o persoană cultivată, de bună ținută logică și morală, care dispune de cunoștințele ce îi permit să rezolve probleme pentru comunitatea sa și care aplică o viziune în negocierile sale. Desigur, se poate replica: au loc degradări ale profesiei de diplomat și în alte țări. Da, așa stau lucrurile, dar aceasta nu ar fi cazul să inspire vreo justificare prin analogie din motivul simplu că România este sub imperiul amânării satisfacerii unor nevoi, încât analogia nu este salvatoare.

ANDREI MARGA

(Ordinea viitoare a lumii, București, 2017).